

Workshop Jak vystavovat environmentální témata v paměťových institucích?

Michaela Smidová

Workshop How to Exhibit Environmental Topics in Memory Institutions?

Abstract: The report presents the workshop How to exhibit environmental topics in memory institutions? That took place on the 19th April in the National Museum in Prague. It was organized in cooperation between the Centre for the Presentation of Cultural Heritage and the Committee of Museum Historians of the Czech Museums and Galleries Association. The goal of the workshop was to introduce concepts and case studies of presenting and exhibiting environmental topics in the museum exhibitions and other activities towards the general public.

Keywords: museum, sustainability, environment, exhibition, climate change, circular economy

Témata udržitelnosti, klimatické změny a vztahu společnosti i jednotlivců k životnímu prostředí v posledních letech rezonují ve veřejném prostoru a výjimkou není ani oblast muzeí. Zatímco v Německu nebo Velké Británii je již k dispozici řada metodik nebo meziinstitucionálních projektů k vystavování a komunikaci těchto témat, v České republice se teprve v poslední době objevují tematické výstavy nebo workshopy pro kulturní instituce. Jedním z takto zaměřených projektů byla i výstava ZeMě, která pod heslem „Záleží na mně, jaká bude Země“ ukázala návštěvníkům Historické budovy Národního muzea, jak mohou sami přispět k ochraně životního prostředí. Jednalo se o první výstavu v Národním muzeu, která se zabývala tématem udržitelnosti a šetrného přístupu k přírodě a snažila se tuto oblast pojmut komplexně. Výstavu bylo možné navštívit od května 2022 do konce června letošního roku.

V rámci odborného doprovodného programu k výstavě ZeMě pořádalo dne 19. dubna 2023 Centrum pro prezentaci kulturního dědictví Národního muzea ve spolupráci s Komisí muzejních historiků Asociace muzeí a galerií ČR workshop *Jak vystavovat environmentální témata v paměťových institucích?*. Cílem workshopu bylo představit možnosti prezentace témat ekologie, udržitelnosti a klimatické krize

v muzeích a jejich začlenění do výstavní činnosti paměťových a kulturních institucí. Úvodní příspěvek představila Soňa Jonášová, zakladatelka Institutu pro cirkulární ekonomiku INCIEN, nevládní neziskové organizace, která se od roku 2015 věnuje zavádění cirkulárních principů do praxe. Účastníkům nabídla krátký exkurz do inspirace a základních konceptů cirkulární ekonomiky a vysvětlila, proč je téma cirkulární ekonomiky významné pro současnou společnost i kulturní instituce. Ondřej Hudeček z Městské knihovny v Praze obeznámil účastníky s projektem Udržitelnost v knihovnách. Ten vznikl v roce 2019 s cílem zkoumat možnosti českých knihoven v naplňování cílů udržitelného rozvoje a pomoci jim tyto cíle realizovat ve svém provozu a v komunikaci směrem k veřejnosti. Mezi činnosti jeho pracovní skupiny patří pořádání vzdělávacích akcí nebo správa webového portálu udrzitelna.knihovna.cz s knihovnou online zdrojů. Tento projekt má nepochybně potenciál být inspirací i pro sektor muzeí a galerií.

Barbora Hoduláková a František Tymr z Oddělení vzdělávání a kulturních aktivit Národního muzea představili samotnou výstavu ZeMě, na jejímž vzniku se v našich končinách relativně neobvykle podíleli v rámci autorského týmu i muzejní pedagogové. Ve svém příspěvku

Mgr. Michaela Smidová
Centrum pro prezentaci
kulturního dědictví
Národní muzeum
michaela.smidova@nm.cz

přiblížili koncepci výstavy, komunikační strategii a možnosti spolupráce s externími partnery. Kromě samotného netradičního výstavního projektu, který využívá recyklovaný mobiliář z předchozí výstavy Národního muzea a interaktivní prvky doplněné sbírkovými předměty, byly prezentovány také edukační programy pro školy a bohaté doprovodné akce k výstavě. Na těch muzeum spolupracovalo se širokým spektrem organizací z oblasti ochrany přírody, pomalé módy, upcyclingu nebo udržitelného zemědělství.

Ondřej Táborský z Oddělení novodobých českých dějin Národního muzea zavedl účastníky za hranice České republiky. Ve svém příspěvku se věnoval zahraniční praxi ve vystavování zásadních problémů současnosti, jako klimatická krize, úbytek biodiverzity, otázka potravinové soběstačnosti a (ne)udržitelnost ekonomického růstu. Nastínil komunikační strategie a škálu používaných prostředků takto zaměřených výstavních projektů z několika evropských zemí a vyzval publikum k zamyšlení se nad možnostmi aplikování některých z těchto postupů i v domácích institucích. Pro účastníky workshopu byla připravena i komentovaná prohlídka výstavy ZeMě s jejími tvůrci, která se zaměřila zejména

na koncepci výstavy a prezentaci jednotlivých témat souvisejících s udržitelností. Na následné diskuzi s částí autorského týmu ve složení Ondřej Táborský, Barbora Hoduláková, František Tymr a Johana Stejskalová měli zájemci možnost dozvědět se více o procesu přípravy a realizace výstavy, využití předmětů z archeologických nebo textilních sbírek Národního muzea k prezentaci environmentálních témat nebo o tom, jak Národní muzeum začleňuje zásady udržitelného rozvoje do svého každodenního provozu i výstavní a sbírkotvorné činnosti.

Workshop samozřejmě neměl ambici představit komplexní téma muzejní prezentace environmentálních témat v celé šíři. Představená výstava ZeMě a další případové studie však mohou představovat zdroj inspirace pro české muzejníky, stejně jako povzbuzení k začlenění této zdánlivě komplikované a v našem prostředí ještě vždy kontroverzní oblasti do výstavních nebo edukačních aktivit muzeí všech velikostí a zaměření. Vzhledem k zájmu a pozitivnímu ohlasu na workshop z řad nejen členů Komise muzejních historiků AMG, ale i širší muzejní obce není pochyb, že se akce s podobným zaměřením nekoná naposled.

Obr. 1. Soňa Jonášová z INCIEN – Institutu cirkulární ekonomiky

Obr. 2. Ondřej Táborský z Oddělení novodobých českých dějin Národního muzea